Novetats

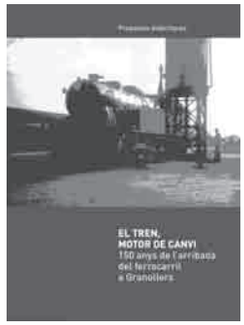


La gent i el paisatge. Estudis sobre el Vallès Oriental

Jaume Vilaginés

Textos i Estudis de la Cultura Catalana, Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 280 pàg.

Jaume Vilaginés és un historiador conegut per la seva tasca de recerca entorn del Vallès en època medieval. L'obra que ara ens presenta és un recull d'articles que havien estat editats en diverses publicacions i que ara es presenten de manera conjunta. Així, en aquesta publicació trobem articles de diversa índole, encara que tots amb un denominador comú: la població i el paisatge en el Vallès medieval. Entre d'altres, hi trobem articles dedicats a diferents col·lectius o grups socials, com ara els templers, els senyors o els pagesos, o a personatges com ara Mir de Mollet, Berenguer de Bannaloca, Hugeut de Bigues o Pere de Rovira. Cal destacar també la presència de diversos articles dedicats al món de l'alimentació en època medieval, un tema d'especial interès per a l'autor i que en els darrers anys està tenint una forta demanda entre els estudiosos i interessats en el món medieval. En conclusió, podem dir que el llibre ens mostra com va desenvolupar-se al Vallès la societat feudal, que va impulsar un nou paisatge humà, amb noves relacions socials, noves institucions i problemàtiques socials noves i complexes.



El tren, motor de canvi 150 anys de l'arribada del ferrocarril a Granollers

Coordinadors: Concepció Cots i Àngel M. Hernàndez

Ajuntament de Granollers, abril 2005, 67 pàg.

No es podia passar per alt un aniversari tan important com aquest: els 150 anys de la línia ferroviària entre Granollers i Barcelona, la segona que tenia Catalunya i la cinquena de l'Estat. Per aquest motiu, l'Ajuntament de Granollers organitzà tot un seguit d'activitats commemoratives i encarregà a un grup d'ensenyants de l'Escola Municipal la confecció d'unes propostes didàctiques relacionades amb el ferrocarril. La primera part del llibre ens permet conèixer l'evolució dels mitjans de comunicació de Granollers al segle XIX. Seguidament, n'hi ha una altra que ens parla del ferrocarril a l'Estat espanyol (no oblidem que el primer de tots es construí a Cuba, llavors colònia espanyola). També s'hi parla d'altres tipus de ferrocarril: tramvia, metro, cremallera i funicular. Els apartats següents tracten del ferrocarril al món, de trens mítics i luxosos (com l'Orient Express, el Transsiberià, el Transcantàbric...) i de la presència del tren en la literatura, la pintura i el cinema. L'últim capítol està dedicat a la tecnologia: les locomotores de vapor, elèctriques i dièsel (amb un esquema de les parts de què consta cadascuna), l'ample de via, el traçat, el perfil de la xarxa ferroviària... Al final de cada apartat hi ha les propostes didàctiques que l'equip redactor suggereix al professorat interessat a treballar aquest tema. Tot el llibre està il·lustrat amb fotografies i dibuixos que ajuden a la comprensió del que s'hi explica.



Les Franqueses del Vallès, carrer de Barcelona

Jaume Dantí Riu

Monografies Locals, núm. 4

Ajuntament de les Franqueses, 2006. 16 pàg.

L'Ajuntament de les Franqueses, amb l'objectiu de divulgar la història del municipi, va iniciar fa un temps la col·lecció Monografies d'Història Local. Aquest quart volum està dedicat a la concessió del privilegi de carreratge a la vila fet l'any 1385 per Pere el Cerimoniós, un tema que inicialment havia estat motiu d'una conferència. Aquest fet també va ser aprofitat per fer una còpia microfilmada del Llibre de Privilegis que es conserva a la Biblioteca del Col·legi d'Advocats de Barcelona, i que es pot

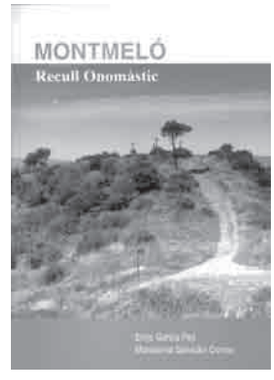
consultar a l'Arxiu Municipal de Granollers. D'aquesta manera s'apropa a les Franqueses un document cabdal per a la seva història. L'opuscle comença explicant de manera genèrica què s'entén per *franqueses*, és a dir, els privilegis concedits per l'emperador carolingi Carles el Calb en el segle IX i que comportaven, entre d'altres, l'exempció d'impostos, la protecció davant els abusos del poder comtal i que les terres no paguessin tributs. La paraula *franquesa* apareix esmentada en un document del comte Berenguer Ramon de l'any 1025, en el qual confirmava les franqueses. Mantenir aquests privilegis no era gens fàcil davant la pressió de la noblesa, i des del segle XI al XIV, les Franqueses s'aniria traspassant del domini reial al domini senyorial, amb tots els problemes que això comportava. En el capítol dedicat a les Franqueses com a carrer de Barcelona, s'explica el procés que se seguia per aconseguir aquest privilegi, que era llarg i complex, però un cop obtingut era molt avantatjós per als pobles, tant en l'aspecte econòmic com en el jurídic. L'opuscle acaba amb un capítol dedicat a la situació generada a les Franqueses entre els segles XV i XVII, una època en què s'hi reflecteix la situació conflictiva de Catalunya, en part generada per la inestabilitat de la guerra civil catalana, en la qual la noblesa s'enfrontà amb Joan II. El llibret està il·lustrat amb detalls del Llibre de Privilegis.



L'agricultura (1850-2000)/I

Josep Maria Garcia Burdoy
Quaderns de Vilamajor, 5
Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor, Ajuntament de Sant Pere de Vilamajor, desembre de 2006, 115 pàg.

L'any 2001 el Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor presentava el primer número de Quaderns amb l'objectiu de potenciar i donar a conèixer la seva història. Aquell projecte, ara ja consolidat, ha arribat al número 5, i en aquesta ocasió el quadern s'ha dedicat a l'agricultura entre els anys 1850 i 2000. L'estudi refereix l'agricultura dels darrers dos segles, sobretot del XX, perquè ha pogut comptar amb l'ajuda de la gent més gran del poble, que li ha transmès la seva pròpia experiència i la tradició oral dels seus avantpassats. L'autor es centra sobretot en els conreus, i després de situar geogràficament el poble, fa un repàs històric de les innovacions que es varen anar introduint al camp des de finals del segle XIX, així com de la creació d'òrgans associatius per defensar els interessos dels pagesos. També fa un repàs del règim de tinença de la terra que podien tenir els pagesos i dels aspectes socials que comportava el conreu del camp, com ara la gent que hi intervenia segons les feines de cada època de l'any: des de l'hereu als jornalers, però també les dones i els infants. Un ampli capítol a manera de lèxic està dedicat a l'utillatge del camp; en primer lloc s'hi fa referència a tot allò que ja està en desús i que ha passat a formar part del passat, i a continuació hi ha una relació de la maquinària i de l'utillatge que s'ha anat incorporant al llarg del segle XX fins a arribar als tractors i els seus complements. Aquest capítol, a més, està il·lustrat amb nombroses fotografies i dibuixos per comprendre millor aquelles eines i estris que ja no hem vist funcionar. Completa la publicació un annex amb taules de sistemes de tinença de la terra, ocupació dels homes per sectors, dimensions de les explotacions, etc., i un petit glossari amb paraules que fan referència als conreus, a les feines del camp o a les masies.



Montmeló Recull onomàstic

Enric Garcia-Pey, Montserrat Salvador
Ajuntament de Montmeló, 2005. 325 pàg.

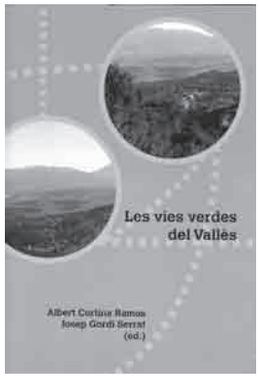
Toponomàstica de Sant Feliu de Codines Noms de llocs i de cases

Enric Garcia-Pey
Ajuntament de Sant Feliu de Codines, 2006. 630 pàg.

Enric Garcia-Pey i Montserrat Salvador ja van treballar plegats en un altre volum d'aquesta temàtica, publicat el 2001, *Recull onomàstic de*

Parets del Vallès. Enric Garcia-Pey és autor d'un llarg reguitzell de reculls toponímics; Montserrat Salvador és llicenciada en història i geografia i treballa d'arxivera municipal a Montmeló, i també ha publicat obres de divulgació sobre la comarca. En aquesta obra, extensa i profunda com habitualment ho són els seus reculls, s'han recollit els noms de llocs, masies i cases de Montmeló. Les fonts orals han estat essencials, però també s'han consultat arxius familiars, el municipal de Montmeló, el parroquial de Santa Maria de Montmeló i el del monestir de Sant Pere de les Puel·les (Barcelona). El recull fotogràfic annex té un alt valor sentimental i històric, s'hi poden veure persones del poble, diversos aspectes del treball, celebracions religioses, indrets, cases, arbres i actes polítics. Finalment, al segon annex es reprodueixen plànols i documents, com ara el plànol del terme i la parròquia de Montmeló, un document inèdit de l'any 1747 trobat al monestir de Sant Pere de les Puel·les.

La segona obra que ara ens ocupa, *Toponomàstica de Sant Feliu de Codines. Noms de llocs i de cases*, amaga una feina igualment ingent: s'han revisat més de vint arxius, una trentena llarga de manuscrits, a més de tota la bibliografia que podia donar informació sobre el tema. El resultat és un llibre remarcable, amb els topònims referenciats per un estricte ordre alfabètic (tractant separadament els mots que componen les locucions), amb un gran respecte pel tipus i model d'escriptura de les dades procedents de documentació antiga o moderna, i amb l'intercalat de documents gràfics (fotografies i dibuixos, bàsicament) que el fan més atractiu encara.



Les vies verdes del Vallès

A. Cortina, J. Gordi (ed.)
Girona, 2006. 137 pàg.

El mes de març de 2004 es va celebrar a Sant Celoni la jornada «Les vies verdes del Vallès», organitzada per l'Ajuntament de Sant Celoni i la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la Universitat de Girona. La jornada tenia com a objectius presentar els estudis sobre connectivitat ecològica a la plana vallesana i els principals planejaments que tenen en compte aquesta connectivitat, així com sensibilitzar els representants municipals sobre la necessitat de generar i aprovar un document territorial que fomentés els valors paisatgístics de la plana vallesana i la connectivitat entre les serralades Prelitoral i Litoral. Acabada la jornada i recollint-ne les conclusions, coordinadors, ponents i assistents van redactar el *Manifest de Sant Celoni. Les vies verdes del Vallès* parteix d'aquell manifest, alhora que afina més en la concreció respecte a com són, què representen i com es podrien gestionar les vies verdes del Vallès. Aquest treball aborda el concepte de via verda, els antecedents i les principals estratègies per al reconeixement, l'aprovació i la gestió de les vies verdes del Vallès.

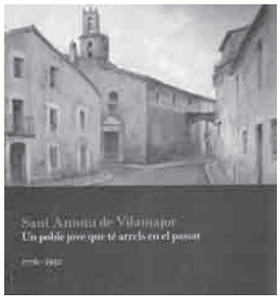


Els arbres singulars de la Garriga

I. Molinero
Ajuntament de la Garriga, la Garriga, 2006, 73 pàg.

La Garriga, vila termal i d'estiueig per excel·lència, va veure com a primers del segle XX, quan encara conservava el seu caràcter rural i agrari, arribaven famílies burgeses forànies, procedents sobretot de Barcelona, per bastir-hi les seves residències d'estiu. La construcció de torres i cases d'aquesta època ha marcat l'urbanisme de poblacions com la Garriga, Cardedeu i l'Ametlla. Aquests nous habitatges solen estar envoltats d'uns jardins exuberants, amb arbres dignes de ser catalogats i protegits. I això és precisament el que ja han començat a fer alguns ajuntaments, com ara el de la Garriga. Aquest llibre recull una quinzena d'arbres principals, i 23 més que també són destacables i formen part de l'itinerari per descobrir els arbres singulars de la Garriga que ens proposa l'autor. A més de l'itinerari, el llibre inclou boscos i arbredes d'intens ús social, de gran valor ecològic i un darrer grup amb història particular, com és el cas del bosc de can Terrers, escenari magnífic del Teatre de la Naturalesa, avui en un estat molt lamentable. En definitiva, una proposta interessant, gairebé imprescindible, per tal de fer conèixer el patrimoni natural local. Només ens queda la curiositat de saber quins exemplars d'aquest catàleg

han quedat efectivament protegits i amb quina qualificació.



Sant Antoni de Vilamajor. Un poble jove que té arrels en el passat 1776-1950

Ajuntament de Sant Antoni de Vilamajor, 2006. 190 pàg.

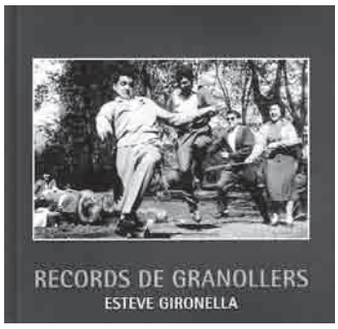
En commemoració del 50è aniversari del sacerdoci de mossèn Josep Poch, l'Ajuntament de Sant Antoni ha editat un llibre sobre la història del poble. Des que mossèn Poch va arribar al municipi va començar a fer un exhaustiu treball de recerca que ha servit de base per elaborar aquesta publicació. A través dels llibres d'actes de l'Ajuntament i de l'arxiu parroquial, Poch explica el creixement del poble, les picabaralles que sorgien a mesura que Sant Antoni s'independitzava de Sant Pere i la separació de les dues parròquies. El llibre s'estructura en capítols, i comença explicant el naixement del poble, des del 1776; abans Sant Antoni era una parròquia sufragània de Sant Pere, i en els documents medievals consta Sant Antoni com Vilanova de Vilamajor, situada en una cruïlla de camins. Segons explica Poch, el poble es va formar a partir dels nevaters i traginers que baixaven dels pous de neu de la zona del Sui i feien parada a la capella de Sant Antoni, on a poc a poc es va anar establint gent i es formà un petit nucli habitat. No va ser fins el 1822 que va aconseguir la segregació de Sant Pere, és a dir, la independència, tot i que des de 1796 tenia vicaria perpètua. Continua explicant les característiques del poble, les masies, el cementiri, les escoles, les vies de comunicació, els problemes de l'aigua... així com personatges, anècdotes i fets del poble, recollits també per tradició oral. També hi ha un apartat dedicat a les ordenances municipals des de 1931, i un altre al temps de la dictadura i a les noves disposicions d'aquesta època, i una petita ressenya bibliogràfica dels alcaldes des de 1901 fins al 1951, per acabar amb un repàs de la història de l'església de Sant Antoni des del 1108 al 2005. Tots aquests textos estan il·lustrats amb fotografies antigues molt interessants que mostren la transformació que ha patit Sant Antoni en els darrers anys.



Granollers i el seu entorn. Guia i mapa excursionista

Granollers, Editorial Alpina, 2006

Aquesta guia i mapa excursionistes, publicats per l'Editorial Alpina amb la col·laboració de l'Agrupació Excursionista de Granollers, l'Ajuntament i el Museu de Granollers, enceta una nova línia de publicacions de l'Editorial Alpina que posa en valor centres de capitalitat com ara Granollers, i els dóna a conèixer de forma conjunta amb els municipis de Canovelles, Cardedeu, la Roca del Vallès, les Franqueses i Lliçà d'Amunt. L'aposta per aquest nou format, en l'àmbit de l'excursionisme, no estava pas exempta de riscos si considerem el grau d'urbanització dels espais que es donen a conèixer, que hauria pogut limitar l'interès del públic potencial. El mapa està editat a escala 1:20.000, òptima per identificar i seguir camins i itineraris, així com per apreciar els detalls més significatius del paisatge. La guia i el mapa proposen 10 itineraris amb origen i final a la Porxada de Granollers i que transcorren pels municipis esmentats: «Pla de Llerona», «Del Congost a la serra de Llevant», «De Granollers al Mogent», «La serra de Sant Nicolau», «Del Congost a la vall de Sant Cristòfol», «El pla de Palou i la serra de Llevant», «La vall del Tenes», «La ruta prehistòrica», «La serralada Litoral» i, finalment, «Per la vall de Valldoriolf». Aquests senders, dissenyats per l'Agrupació Excursionista, són recorreguts d'una durada d'entre tres i sis hores caminant. La guia conté una descripció detallada d'aquests itineraris, amb indicacions direccionals prou clares per minimitzar el risc de pèrdua. També dóna a conèixer els béns i espais naturals i culturals que es travessen, així com els del centre històric de Granollers i del seu terme municipal (Palou, la torre de les Aigües, Can Bassa, la torre de Pinós, l'espai natural de Can Cabanyes, l'espai natural de la Font del Ràdium i la verneda de Can Gili). El mapa ha significat un esforç notable per actualitzar les capes d'informació topogràfica d'un entorn en canvi constant, i és resultat també d'un intens treball de camp de revisió de topònims.



Records de Granollers, 9

Esteve Gironella i Deulofeu, fotografies de 1957 a 1992

Hemeroteca Municipal Josep Móra
Arxiu Municipal de Granollers
Ajuntament de Granollers, maig del 2006, 72 pàg.

El novè volum de la col·lecció Records de Granollers, dedicat a les fotografies d'Esteve Gironella, recull instantànies fetes entre els anys 1957 i 1992, que mostren els esdeveniments més significatius de la ciutat: les festes majors, inauguracions i primeres pedres, com la del circuit de Catalunya; homenatges a ciutadans il·lustres, entre els quals Josep Estrada o els mestres Montaña, i també alguns actes que es celebraven durant les festes i ara ja desapareguts, com són les curses de motos durant les festes de l'Ascensió. La selecció fotogràfica també presenta alguns fets esportius –entre els quals destaca l'arribada de la torxa olímpica– i politics –entre d'altres, el referèndum sobre l'OTAN. Així mateix, a través de les imatges es fa palesa la transformació de la ciutat amb nous equipaments públics. L'obra gràfica de Gironella ja formava part del fons fotogràfic de l'Ajuntament de Granollers, donat que el Servei de Protocol li havia fet encàrrecs al llarg del temps. Últimament aquest fons s'ha anat ampliant amb la donació personal que ha fet d'uns 14.000 negatius i 455 positius.

Esteve Gironella (Granollers, 1927) va començar a treballar a la fàbrica Roca Umbert com els seus pares, fins que es va produir la reestructuració de l'empresa, l'any 1978. A partir d'aquell moment es va dedicar professionalment només a la fotografia; abans ja havia col·laborat amb *Mundo Deportivo*, *Comarca Deportiva*, *Sport Comarcal*, *Gol* i altres periòdics, com ara *Plaça Gran* i *Revista del Vallès* i altres publicacions, i també havia obert una botiga i feia reportatges de casaments, batejos, comunions i altres esdeveniments socials.



La Garriga. Targetes postals antigues

Albert Benzekry i Fortuny
Ernest Boix i Felip
Editorial Llibres a Mida, S.L.
Barcelona, 2006, 414 pàg.

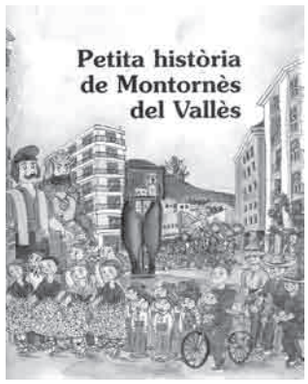
Els autors d'aquesta publicació són Albert Benzekry i Ernest Boix. El primer és conegut per les seves obres sobre la Garriga –*Història gràfica de la Garriga (1900-2000)*, amb més de 10.000 imatges, i quatre volums de *La Garriga dia a dia*– i afeccionat a col·leccionar tot allò que té a veure amb la població. Boix, des de fa temps vinculat a la població, és també vicepresident del Cercle Cartòfil a Catalunya, i gran col·leccionista; és autor del *Catàleg de targetes postals de Barcelona* i *Catàleg de la postal antiga de Viladrau* i està preparant el llibre de targetes postals de Catalunya. Aquest volum està dedicat a la història de la Garriga a través d'unes nou-centes postals recollides al llarg del segle XX. Això permet fer-se una idea més aproximada de com era el poble i com s'han anat transformant carrers, passeigs, voreres, arbres, edificis, places, boscos de l'entorn, transport, mobiliari urbà... i també els noms dels carrers segons els règims politics que s'han anat succeint i els canvis a la vida quotidiana. Les postals haurien d'estar ordenades per ordre cronològic, però com que és difícil disposar d'una seqüència immediata, la solució dels autors ha estat establir un ordre alfabètic per editors que resulta pràctic per trobar les postals. El recull fotogràfic s'ha completat amb l'aportació d'altres persones particulars, com Agustí Jardí i Rosa Pujol, del centre Cartòfil de Catalunya, de Victor Krenn Tuneu, de Jaume Terricabres i Lluís Cuspinera. Els buits que quedaven es varen omplir amb imatges procedents del centre del Col·leccionista de Barcelona. El llibre comença amb una breu història de la targeta postal des del seu inici, el 1865, feta a Àustria per Heindric Von Stephan. Continua amb una semblança de Lucien Roisin, autor d'una important quantitat d'imatges de Catalunya. Abans d'entrar al catàleg pròpiament, hi ha un sumari dels autors dels quals s'han recollit imatges, entre els quals destaquen, a més del mateix Roisin, Andreu, Balneari Blancafort, Belfo, Ramon Biset-Andreu, A. Esplugas, Iglesias Aguilera, J. Obradors, E. Portavella, H. Rieusset, Lluís Tasso, Thomas, Tobella, A. Toldrà Viazo. El llibre finalitza amb un índex per localitzar les postals segons la temàtica.



Masies de la Garriga

Núria Boltà i Vilaró
Quaderns del Patrimoni Garriguenc, núm. 1
Ajuntament de la Garriga, 2006, 36 pàg.

En aquest primer Quadern del Patrimoni de l'Ajuntament de la Garriga, Núria Boltà ha sabut compaginar harmoniosament il·lustració i text. L'autora ens dibuixa i ens explica una per una les 18 masies més representatives de les 24 que encara queden a la Garriga. Cal tenir en compte que les edificacions més antigues daten del segle XIII. De cadascuna, ens en descriu l'aspecte exterior, sobretot pel que fa a elements arquitectònics interessants (finestres, inscripcions, arcs, rellotges de sol...) i elements de defensa que encara són visibles (torres, espitlleres...). A més a més, també esmenta els que es conserven a l'interior (celler, capella...), les reformes que ha sofert la masia, si hi ha hagut algun personatge històric rellevant que hi estigués relacionat, i també aspectes sobre la propietat de les masies que figuren als arxius. Per si les volem visitar, s'hi detalla on comença el camí a través del qual podem arribar fins a cada masia. Al final hi ha un petit plànol (hi trobem a faltar l'orientació i algun topònim indicatiu), amb la situació de les 24 masies que encara es conserven a la Garriga.



Petita història de Montornès del Vallès

Nicolau Guanyabens
Il·lustració Pilarín Bayés
Col·lecció Petita Història de..., volum 203
Ed. Mediterrània, Barcelona, febrer 2006, 17 pàg.

La sorpresa inicial de veure el volum 203 d'aquesta col·lecció dedicat a Montornès ha anat en escreix amb la lectura. Quanta història amaga aquesta, fins fa poc, modesta població! Enterraments eneolítics, un poblat ibèric i restes romanes confirmen la importància de Montornès en èpoques remotes. També s'hi conserven dues cases pairals mil·lenàries i restes del castell medieval. A més, el 1485, el poble va ser testimoni de la darrera i victoriosa batalla de la Guerra dels Remences, un capitost dels quals era nascut a Montornès. El segle XIX tingué un equipament militar de telegrafia òptica i, durant la Guerra Civil, un aeròdrom! Els lligams amb la cultura (quan amb prou feines tenia un miler d'habitants) no eren pas menys importants: les múltiples activitats que organitzava la societat coral La Lira i diversos quadres de Joaquim Mir així ho testifiquen. Per saber com s'anomenava antigament, d'on li ve el topònim actual, quins factors van anar transformant –en menys de 50 anys– un poble d'uns mil habitants en una població de més de 14.000 com és l'actual, de quins equipaments disposa avui dia o quan celebra la festa major, caldrà que us llegiu aquest llibret captivador, escrit per l'arxiver de Montornès i il·lustrat, un cop més, per Pilarín Bayés.

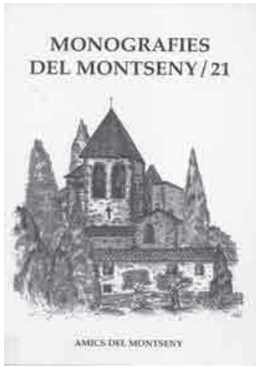


Quadernets de Vilamajor

Revista del Centre d'Estudis de Vilamajor, núm. 2
Sant Pere de Vilamajor, 2006. 31 pàg.

El Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor ha presentat el segon número dels seus *Quadernets*. En el sumari d'aquest número es presenta el projecte del Centre d'Estudis sobre l'escola a Vilamajor abans de 1975, a càrrec de Susanna Martori. Mercè Jorda, a «La Mallorca de Vilamajor», explica com el rei Jaume I va repartir terres entre la gent que havia participat en la conquesta de l'illa, inclosa la universitat de Vilamajor. També conté un interessant article sobre els retaules de Joan Gascó pintats al segle XV i que durant la Guerra Civil van resultar parcialment destruïts. «Els pous de gel i de glaç», de Ferran Sarrià, parla d'una indústria ja desapareguda, de la qual queden força rastres al massís del Montseny, alguns dels quals al terme de Vilamajor. També es fa una relació dels rectors de Sant Pere durant els segles XIII i XIV, contextualitzant-la amb una efemèride per situar millor el lector en el temps. Amb el treball sobre el

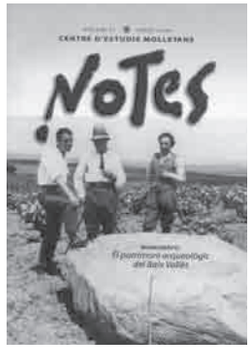
retaule de Joan Gascó pintat al segle XV, Josep Maria Garcia explica com es va salvar de les flames una part del patrimoni artístic durant la revolta del 1936. Per tancar aquest número, Higini Herrero, al llarg del seu article «La plaça de l'església», explica la transformació que ha sofert la dita plaça al llarg del temps, i ho il·lustra amb dibuixos fets per ell mateix amb molta cura i detall.



Monografies del Montseny, 21

Amics del Montseny, Viladrau, 2006, 216 + 46 pàg.

Aquest nou volum, el 21è, de Monografies inclou un primer article dedicat a la memòria de Llorenç Gomis Sanahuja (1924-2005), escriptor, poeta i periodista, estretament vinculat al Montseny. El segon dels articles indaga sobre un personatge a qui Marià Manent dedicà dos dels seus poemes: «Noia russa al Montseny» i «Diàlegs»; es tracta de Marta Teschendorff, filla d'una malaguenya i d'un alemany de la Prússia Oriental, que va coincidir amb Marià Manent a Viladrau l'estiu de 1925 i amb qui el poeta mantingué una curta i vivaç amistat. A continuació, podem llegir una breu ressenya del pintor Marià Pidelaserra i Brias (1877-1946), que va pintar el Montseny i que va ser qualificat com el primer pintor català pròpiament impressionista. Els altres articles que hi trobem ens parlen de: les ermites del Montseny, una fundació pia a la rodalia de Santa Fe del Montseny, la crònica del Prat de Seva, del dinamisme vital a les parròquies del sud-oest del Montseny, del sindicat remença de 1448 al Montseny, d'accidents d'avió al Montseny, de can Dragó a Gualba, de l'evolució i la biologia del tritó del Montseny (article de Fèlix Amat i Salvador Carranza, col·laboradors del Museu de Granollers) i, finalment, de Serrallonga, l'últim bandoler, a càrrec de Llorenç Capdevila.



Notes 21

Centre d'Estudis Molletans. Gener de 2006

Nova edició de la revista del CEM (Centre d'Estudis Molletans), que en aquesta ocasió dedica un monogràfic al patrimoni arqueològic del Baix Vallès, amb la celebració de les VIII Jornades del CEM l'octubre de 2005. Com s'apunta a la publicació, a Mollet i al CEM, l'arqueologia ha estat una temàtica que ha passat quasi sempre de puntetes. D'una banda, Mollet ha esdevingut una illa de desconeixement en un Vallès on les troballes arqueològiques sovintegen. I, de l'altra, la manca d'arqueòlegs en el CEM ha propiciat un buit de recerca. És per aquest motiu que les jornades, i en conseqüència, aquesta publicació, pretenen omplir en part aquest buit. A part dels articles dedicats a l'arqueologia en trobem d'altres sobre diferents àrees de coneixement, però vinculats d'una manera o altra al municipi. Així, hi trobem un estudi del riu Besòs a la zona de Mollet i la Llagosta, en el qual s'analitzen els prejudicis que hi ha sobre el riu i es demostra que la situació del riu en aquest tram no és tan negativa com hom pot pensar. També hi trobem altres treballs que incideixen sobre alguns personatges vinculats a la vila de Mollet, ja sigui de manera particular, com ara els casos d'Antònia Canet i Gaietà Vínzia, o més general, com ara la importància que han tingut els Borrell o la gent de can Magarola en la història de Mollet. Altres estudis que trobarem en aquesta edició versen sobre els contractes agraris i interessos senyorials al segle XVIII a Santa Perpètua, la Central Lletera de Mollet, els refugis antiaeris de la guerra civil, la vida religiosa a Mollet o l'excursionisme a Mollet entre el 1878 i el 1966.



Ponències

Anuari del Centre d'Estudis de Granollers 2005
Associació Cultural de Granollers. Març de 2006, 181 pàgines

El març de 2006 es publicà l'anuari del Centre d'Estudis de Granollers corresponent a l'activitat desenvolupada

l'any anterior. L'anuari recull les quatre ponències ordinàries i cinc documents i/o notes d'investigació, junt amb la memòria anual, que resumeix l'activitat ordinària (quatre ponències) i l'activitat extraordinària, i també les bases de la primera convocatòria del premi Camí Ral (per promoure la recerca entre els estudiants de batxillerat) i el veredicte de la beca Joan Camps. La primera de les ponències gira entorn de l'estudi on s'explica el concepte de via verda, expressat en el Manifest de Sant Celoni (2004) i s'exposen els antecedents de la seva creació, així com el seu encaix dins del territori en el marc de la regió metropolitana i les línies estratègiques que caldria desenvolupar per tal d'impulsar-les. La segona parteix de la beca Joan Camps concedida l'any 1999 i que va impulsar diversos autors a publicar l'any 2000 *Granollers: llengua i futur*, una investigació sobre el coneixement i l'ús del català entre la població juvenil. Cinc anys més tard, aquesta ponència és el resultat de la continuació d'aquell treball i la presentació de noves conclusions amb una nova perspectiva temporal. La tercera ponència ens parla de la repressió a Granollers durant el primer franquisme (1939-1944), que és bàsicament el resultat de la recerca de la Borsa d'Estudi XII Memorial Joan Camps, una recerca històrica que mostra els processos utilitzats per reprimir i represaliar (judicis, confiscacions, humiliacions, etc.), i que conté una anàlisi dels processos des dels punts de vista qualitatiu i quantitatiu. «El paisatge històric de Catalunya a l'edat mitjana: aproximació al Vallès Oriental» és la darrera ponència, que gira entorn de l'aproximació al paisatge vallesà amb unes determinades tècniques d'anàlisi que permeten extreure conclusions sobre la creació i l'ús del territori en les diferents etapes del nostre passat, a partir de fonts diverses, com són les fonts escrites medievals, la toponímia, els ortofotomapes, etc. D'aquest volum de *Ponències* cal destacar un elevat nombre de notes i de documents, que sintetitzem a continuació. La primera nota és l'inventari de l'antic arxiu notarial de Granollers (1903), on es descriu breument la còpia dipositada a l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, que per fortunes de la història, s'ha convertit en l'únic inventari conservat anterior a 1935, donada la destrucció de l'arxiu granollerí el 1937. La segona nota d'investigació és sobre la documentació de les cambres agràries dipositada a l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental, una descripció d'aquest nou ingrés a l'Arxiu Comarcal que ens apropa a la documentació vinculada al món agrícola vallesà de la segona meitat del segle XX. La tercera nota, *Estudi de la població medieval infantil a la necròpolis de Sant Esteve de Granollers*, marca les direccions de la investigació que es desenvoluparà per tal de continuar la recerca sobre la necròpolis esmentada, on es va trobar un elevat nombre d'inhumacions, amb una presència destacada en qualitat d'esquelets subadults. «Els aeròdroms del Vallès Oriental durant la Guerra Civil» posa les bases de la recerca per treballar entorn dels tres aeròdroms vallesans existents durant el conflicte bèl·lic: l'aeròdrom de Cardedeu, el de Montornès del Vallès, dit de Montmeló, i el de la Garriga. Finalment, la diagnosi dels usos del sòl i qualitat ambiental de la vall d'Olzinelles i el Montnegre amb una perspectiva socioambiental és una visió interdisciplinària de l'anàlisi ambiental d'aquesta vall vallesana.



La Mostela

La revista de Campins, núm. 10, tardor 2006
32 pàgines

Ens felicitem per l'aparició d'aquesta nova revista montsenyenca, de Campins concretament, l'ànima de la qual, Carles Puche, amb la seva constància i perseverança és capaç de tirar endavant una revista trimestral de continguts sempre interessants. *La Mostela* tracta temes variats i amb seccions fixes com ara: «Veus de Campins», d'entrevistes conduïdes per Carme Puche (al núm. 8, l'entrevistat és Antoni Tàpies); «Àlbum», de fotografies antigues, on es poden copsar paisatges ben diferents del Campins d'avui; «Noms propis», secció de toponímia a càrrec de Joan López; «L'Ajuntament informa», noticiari del govern municipal; «Tres mesos de ciència», notícies científiques d'actualitat comentades; «Temps era temps», espai dedicat a la meteorologia; «Llibreta de camp», apunts naturalístics acompanyats de les il·lustracions delicioses de Carles Puche; «Racó del poeta», i «Racó del fotògraf», a càrrec de Quim Reberté. El renom dels col·laboradors és més que una garantia de la qualitat i encert dels continguts de la revista, a la qual desitgem una llarga vida. Des d'aquí, la nostra enhorabona a tot l'equip de redactors i col·laboradors.